

Конституционния съд обяви за противоконституционна единната сметка на НАП

[адв. Мария Ендрева, Асоцииран адвокат](#)

С разпоредбите на § 44, т. 3 и т. 5 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за данък върху добавената стойност (обн., ДВ, бр. 94 от 2012 г.) бяха извършени промени в чл. 169 и чл. 179 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс (ДОПК), които имат сериозно отражение върху принципите и начина на функциониране на пенсионно-осигурителната и здравноосигурителната системи в Република България. Така, съгласно тези изменения в сила от 01.01.2013 г., когато длъжникът има няколко публични задължения, които не е в състояние да погаси едновременно до започване на принудителното им събиране, погасява се задължението, на което срокът за плащане изтича най-рано, освен ако в закон не е предвидено друго. Ако срокът за плащане на две или повече публични задължения изтича на една и съща дата, те се погасяват съразмерно.

Съгласно искане за обявяване на противоконституционност на тези изменения, подадено на 21.12.2012г. от група народни представители се посочва, че е налице смесване на едно място на плащания на задължения от различен порядък - и данъци, и осигурителни вноски, в резултат, на което става допустимо държавата автоматично да покрива стари публични задължения на лицата, включително за данъци, с парични средства, предназначени за покриване на настоящи задължения за социални и здравноосигурителни вноски.

След разглеждане на искането и допускане на производството, Конституционният съд излезе с Решение №2 от 4 февруари 2014 г., с което обяви за противоконституционни разпоредбите за изменение на действащата до 01.01.2013г. уредба, с което изменение се въведе единна сметка.

В мотивите си Конституционния съд посочва, че с въвеждането на изменението на чл. 169, ал. 4 ДОПК плащането на публичното задължение е лишен от възможността да посочи кое свое задължение погасява – за данъци или за осигурителни вноски. Създава се възможност за пренасочване на платени вноски за социално и здравно осигуряване за погасяване на данъчни задължения. Това личи особено ясно в случаите, при които работодателите удържат и внасят тези вноски от възнаграждението и за сметка на осигурените лица. В този случай, ако работодателят, т.е. осигурителят, има непогасени и изискуеми задължения за данъци, то удържаните от възнаграждението на служителите му суми, които ще бъдат внесени по тази единна сметка, могат да бъдат отнесени от НАП за погасяване на по-рано възникналите данъчни задължения на работодателя. Възможността за дофинансиране в случая на осигурителната система е ирелевантна.

С решението на Конституционния съд се обявява за противоконституционна и отмяната на чл. 179, ал. 1 ДОПК, чрез която бе отменено задължението на Националната агенция за приходите (НАП) да прехвърля приходите от вноски в съответните сметки на НОИ и Националната здравноосигурителна каса до края на всеки работен ден. Съгласно Решението, с премахването на разпоредбата на чл. 179, ал. 1 ДОПК в нарушение на

принципа на правовата държава се създава неяснота къде постъпват и как се разпределят целево платените от задължените лица осигурителни вноски, тъй като всички те постъпват по единна, обща данъчно-осигурителна сметка. С това възниква очевиден дисбаланс и се създава състояние на правна несигурност.

След влизане в сила на Решение №2/04.02.2014 г. се възстановява действието на предходната редакция на чл. 169, ал. 4 ДОПК и отменената разпоредба на чл. 179, ал.1 ДОПК, освен ако не бъдат въведени нови законови промени на разпоредбите. Съгласно Закона за Конституционния съд, решенията на съда се обнародват в "Държавен вестник" в 15-дневен срок от приемането им и влизат в сила 3 дни след обнародването им.